

V torek, četrtrek in sobota
izhaja in velja v Mariboru
brez pošiljanja na
druge vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 20 „
Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 60 „
Vredništvo in opravništvo
je na stolnem trgu (Dom-
platz) hišna št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno drestopno
vrsto se plačuje . . .
6 kr., če se tiska ikkrat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pismenke se plač-
ujejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačati
koleh (stempelj) za 30 k.
Kopirski se ne vražajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 50.

V Mariboru 30. julija 1868.

Tečaj I.

Rešitev zastavice.

II.

Iz Dolénje Kranjske. P.

Ako slovenski poslanci ne bi bili Beustove hvale preveč obrajali, bogme! ne bi bili v „neustavni“ reichsrath šli, v njem za dualizem glasovali in pripomogli, da se je razparanje avstrijskega cesarstva na dve državi — v eni z nemško nadvlado in vso težo državnega dolga in deficita, v drugi z magjarsko nadvlado in takimi predpraviciami, ktere jej ne gredo po naravi ne po postavi — uresničilo?! Le iz podpiranja dualizma izvira tedaj hvala in plača slovenskih poslancev in kranjskega dež. zbora. Iz ravno tega studenca izvira pa tudi to, da se ne samo znani trije fajmoštri, ampak vsi narodni volilci pohvaljenega tega zbora, da je sploh vsi Slovenci in Slovani, kterim ni dejanje in ravnanje slovenskih poslancev po volji, kakor tudi tisti, kteri sicer Tomana in njegovih tovaršev še ne obsojajo, pa vendar niso njim enako z ravnopravnostjo na papirji zadovoljni, od vlade in njenih organov pisano gledajo, prezirajo ali pokoré. Resnica te trditve je tako očitna, da se mi skoro povse nepotrebno zdi dokazovati jo, in da je čudno čudo od časnika, kteri se hvali, da čitateljem svojim „vse zrelo in dobro pretehtano prinese, ker le enkrat na teden izhaja“, pa vendar to jasno stvar kakor Bog ve kako težko zastavico svojim čitateljem predlaga. — „Novice“, ki so — ni še dolgo od tega — trdile, da jim v vseh 25 letih, od kar izhajajo, še nikdar ni bilo nič preključiti treba, se gotovo še dobro spominjajo, kako so v svojem drugem listu lanskega leta zarad novih volitev v deželni zbor med drugim tudi to le pisale: „Te volitve so za našo deželo, za naš narod in za celo cesarstvo neizrečeno važne . . . Zdaj se ima odločiti: ali dobimo ustavo, ki daje vsem narodom enake svobode in enake pravice, ali da obvelja dualizem, ki nam grozi državo na dvoje razcepiti, ter nas Slovane nemški in magjarski sili podvréči . . . Ne pergamenti starodavnih zgodovinskih pravic, ne dosedanje narodne supremacije morejo pravo biti dandenes v taki državi, ktera obsega toliko različnih narodov, ampak pred vsem pravica vsaki narodnosti, to je pravo avstrijsko. Kdor želi svobodo osebi, mora želeti tudi svobodo narodom, kajti narod je skupščina oseb. Ravnopravnost narodov vseh: to je ideja, ki nadvladuje danes svet. „In hoc signo vinces, Avstrija!“ Tako so pisale še lansko leto naše takrat zares še vse časti in hvale vredne „Novice“; tako so pisali tudi vsi drugi slovenski listi; bili smo, kakor so bratje Čehi še dandenes, popolnoma složni, enega srca in enega duha vsi Slovenci od Mure do Adrije in zarad tega smo bili nekako srečni in ponosni v sredi krivice in trpljenja. Da so „Novice“ res pravo zadele bile, pokazalo se je sijajno pri volitvah, ko smo s toliko navdušenostjo vsemu strahovitemu nasprotovanju vkljub povsod skoro enoglasno slovenske federalistične kandidate v deželni zbor volili, ktere nam so „Novice“ po narodnem volilnem odoboru priporočile kot „poštene, trdnega značaja, rodoljubne, izvedene, neodvisne in srčne možje, ki se ne bojé nobene zamere, ki se upajo resnico vsakemu, tedaj tudi vladi v obraz povedati“.

Ko so nam „Novice“ po slavni volitveni zmagi veseli glas prinesle, da se je (dne 15. febr. pr. l.) zbor slovanskih federalistov Čehov, Poljakov

in Slovencev na Dunaji sešel in se po posvetovanji, ktero je od 10. ure dopoldne do 4. popoldne trajalo „v popolni slogi in globoki zavesti solidarnosti slovsanske razšel“, smo mislili, da smo nepremagljivi v svetem boji za „vsem narodom enaka bremena, vsem enake pravice“. Do grla smo bili že siti krivice, ki se je godila vsem Slovanom, zlasti pa prav očitno Slovincem na Kranjskem. V Švajci bivajo trije narodi, Francozi, Nemci in Italijani, ki zmiraj v lepem miru med seboj živé in nič prepira zarad jezika in narodnosti ne poznajo, ker drug drugoga ne zatira in podse ne spravlja, ampak ga spoštuje ko ravnopravnega brata. Pri nas na Kranjskem — ako Kočevarje izvzamemo, kterim se nemščina v šoli, cerkvi in uradu še nikdar kratila ni — ne poznamo dveh narodov, ampak razen Kočevarjev živi po vsej deželi od kraja do kraja le narod slovenski, ki gotovo zasluži, da bi se na njega vsaj toliko ozira imelo, vsaj toliko pravice mu skazovalo, ko Kočevarjem. Ali to se žalibog! ne godi, marveč peščica Nemcev prišedših v našo deželo, ktera je, kakor se je pri volitvah v deželni zbor pokazalo, z domačimi nemškutarji vred zelo majhna, zlasti če se odšteje število uradnikov, ki so na više povelje, nekteri tudi zoper svoje lastno prepričanje za nasprotnike glasovali, ta peščica obnaša se — ne ko Slovenci v nemškem Gradcu ali Čehi na Dunaji — ampak ko drug narod na Kranjskem in zahteva ne le ravnopravnost s slovenskim ljudstvom, ampak imeti hoče tudi vlado dežele izključljivo le v svojih rokah in kar je še najhuje — imeti hoče čisto nemško vlado čez slovensko ljudstvo. Tega narobesveta, te sramotne podložnosti in sužnosti naroda slovskega bili smo že do kraja siti, zatorej ni čuda, da smo se pri volitvah tako hrabro držali in da smo po sijajnih volitvenih zmagah na Štajerskem, Kranjskem in Goriškem, ko smo vrh tega še zvedeli, da so naši slovenski vodniki enega srca in enega duha s českimi slavniimi prvaki in ko se narodnjak dr. Klun tudi izgube svoje mastne službe, ktera mu se je zarad poslanstva odvezla, celo nič prestrašil ni, rekoč, da „v prid in blagor domovini mora biti voljan vsak rojak, ako je treba, tudi še več položiti na darilnik ljubljene očetnjave, kakor pa le službo“ ni čuda, pravim, da smo se po vsem tem v veseli nadi in sladkem trdem zaupanji zibali, da se je vendar enkrat približal dolgo zaželeni zlati čas, ko bomo pod eno deželno vlado zedinjeni Slovenci rešeni tisočletne krivice, da bomo — izkopavši se izpod tujčeve pete — postali gospodje v svoji deželi, kakor so Nemci v svoji, Italijani v svoji, Magjari v svoji in vsak narod, ki ni suženj družih, v svoji. Mislimi smo, da se je približal in napočil rešitve dan, v kterem se rodoljubje in narodnosti svobodno razvijte, ki ni le Nemcu, Italijanu in Magjaru, nego vsakemu narodu, ki ima kaj ponosa, sveta in naravna stvar, tudi nam vselej zvestim in lojalnim Slovincem v pregreho več štelu ne bode. — Kmalu se je pokazalo, da naše zaupanje ni prazno bilo. Iz Dunaja začela je namreč kar na enkrat strašna dualistična sapa pihati, toda naš deželni zbor ostal je staveniten ko skala, in raji se je dal razpustiti, ko da bi plašč po dualističnem vetru zasakal in brez adrese v „neustaven“ dualističen reichsrath se podal. „Slava, slava! našemu dež. zboru, slava poslancem našim“ je takrat donelo od vseh krajev; „to so možaki, to so korenjaki, da smo lahko z njimi ponosni! Živili poslanci slovenski! Enoglasno jih hočemo zopet voliti!“ Tako je razumno ljudstvo naše po razpuščenji dež. zbora Kranjskega povsod govorilo in kmalu tudi v dejanji pokazalo, da ne zida na pesek, kdor na njega zida.

Listek.

Poglavje o srcu sploh in o koroškem srcu posebej.

Položi lepa moja bralka („Narod“ ima menda vendar tudi med lepim spolom kaj prijateljic) svojo belo ročico na levo stran prsi. Tam boš čutila kako tiho tolče in bije čudna, prečudna stvar v tebi, ktero stvar so te ljudje učili imenovati — srce. In če si kedaj uživala (in to si gotovo!) neizrekljivo radosti in sladke bolečine ljubezni, če te je kedaj polnilo neznano hrepenenje po neki neznani in vendar znani sreči; če je kedaj osoda s svojo ostro roko po tebi segala in ti trgala in mešala v harmonijo vbrane strune tvojega upanja, tvoje sreče, če si kedaj svojega sovražnika, ki ti je kamenja hudobnosti in zavisti valil na gladko stezo tvojega življenja, ter ti tako branil dohod do zaželenega namena, z vso strastjo tvoje duše mrzila; po tem znaš in veš, kako lepa in vendar nelepa, kako težka in mnogoobsežna, kako nemirna in nepokojna, kako živa in vendar dostikrat premrtva, mehka in vendar dostikrat kameuita je ta čudna, prečudna stvar ki jo imenuješ — srce.

Jaz odkrito povem, da svojej učnosti in nepripoznanji ostroumnosti toliko zaupam, da bi, ko bi trebalo, dokazal, da je že naš prvi očaj v raji srce seboj nosil, kajti kako bi bilo mogoče sicer, da bi bil svojo ženo, kteri se je zapeljati dal, bolj ljubil kakor Bogá. In za njim so srca imeli vsi njegovi otroci, Židje in Rimljanje, Grki in Egiptčanje, Germanje in Slovanje, — eni boljša eni slabša, eni manjša eni večja. Veliko jih je bilo, ki so mislili, od Aristotela do Kartezija in noter do denašnjega Hyrtla, dunajskega preiskovalca človeških teles. Človek bi imel po tem tacem pravico tirjati, da bi bili mi vsi, kar nas mestni tlak ali zeleno travo po svetu tlačí, edini v odgovoru na vprašanje: kaj je srce. Daleč smo prišli, to je res. Nek dunajski strelec-govornik je djal te dni, da smo (Dunajčanje se vé da

na prvem mestu, es gibt nur a Wien) presegli v kulturi že Helene, v svobodi jih bomo kmalu. Vendar pa v tem odgovoru nismo edini.

Ljudje, kteri se veselé, da mi grešne šloveske reve bolehamo in umiramo, namreč anatomii in zdravnikii ti bodo dokazovali, da je človeško srce sestavek mesenih mišic ali kaj, kteri sestavek ima dva predala ali dve kamrici, v ktere kamrice se pritaka in odtaka kri tvojega telesa, ktero pri vohodu in izhodu pripravajo ali izpuščajo zaklopnice, kakor kaka zatvornica pri mlinu.

Na drugi strani pak imaš cele trume in rajde poetov, romanopiscev, novelistov, sentimentalcev in zaljubljenecv, ki se s svojim mogočnim glasom v verzih in v prozi vzdigajo zoper to misel in navdušeno pridigovajo to kar gotovo tudi ti veruješ, lepa moja bralka, da je srce sedež ljubezni, sedež vseh lepil čutov, sedež strasti; da je srce dobro ali slabo, da ga eni imajo, drugi ga nemajo, da je nektero globoko čuteče, nektero neobčutljivo. Midva verjemiva poslednjim, kajti znava in veva nekoliko, kaj je „življenja peza“, kaj nama nemira in nepokoja, britkosti in bolečine in druge sitnosti na cene prizadeva to srce kar ga imava, bodi si, da gledava golo stradajoče beraštvo, ki skrito in očito po svetu prebiva, da vidiva tisočere gorje, za ktero ni niti oči niti pomoči, sebično samopašnost, ktera v skrbi lastne blagosti in lastne lahkoživosti zatira tuje življenje in bližnjega prosti razvitek, ali da egoista in samoljuba premišljava osebne svoje težave. V tej vednosti, kaka je s srcem, začniva politikovati.

Na Dunaji, kjer kakor pravljica govori in tudi iz skušnje vemo, veseli ljudje „gemüthlich“ živé, shajajo se nemški strelici — „bundesschützen“. Sešli so se, da bi vesoljnemu svetu v novič na ves glas pravili, kar ne veruje, da so Nemci edini, da bi v novič odgovorili in našli rešitev na vprašanje, ki ga sami že od nekđaj stavljajo: „kje je Nemčeva domovina?“ kakor da bi jim ljube matere ne bile povedale kje so se rodili. Na to zares

In „Novice“ so tedaj prinesle tale razglas: Rojaki in volilci predragi! Pri vas je zdaj, da pokažete, ali so razpuščeni poslanci po vaši misli ravnali, ali so se vašega zaupanja vredni skazali ali ne . . . Vlada misli oktoberški diplom odstraniti in dualizma se prijeti, ki bi naše cesarstvo razdelil na dve polovici in tako oslabil cesarstva moč in veljavo; vlada tudi misli popustiti septemberski cesarjev manifest, ki pridržuje zastran pogodbe z ogerskimi deželami tudi zastopnikom drugih naših kraljestev in dežel, enako veljavni glas, kar je za nas neskončno važno, ker bo v ogerski pogodbi tudi za to šlo, koliko davkov, vojakov in državnih dolgov prevzamejo ogerske dežele, de ne bi jih preveč na nas druge navalili; in zadnjič vlada hoče tudi ovreči ces. patent od 2. januarja, ki je varoval našim neogerskim deželam svobodo zastran državne uredbe, posebno da bi večje dežele ne mogle manjših preglasovati: zato je deželni zbor spoznal za svojo dolžnost, da sicer izvoli poslance na Dunaj; vendar da ob enem tudi do cesarja posebno pismo — adreso — pošlje, v kateri bi mu natanko razložil svoje misli in svoje skrbi, potem pravice in potrebe celega cesarstva, kakor tudi posebej naše kranjske dežele, ter bi ga prosil, da bi se na to milostljivo oziral. Zarad tega je bil deželni zbor razpuščen in nove volitve so se razpisale. Dežela naj zdaj sodi ali so njeni poslanci delali po svoji dolžnosti in vesti in ali so njenega zaupanja vredni ali ne. Ako razpuščeni poslanci vašega zaupanja izgubili niso, volite jih zopet, kajti geslo njih bilo je in zmiraj bode: Vse za vero, cesarja in domovino!“

Tako so „Novice“ pisale in zopet ni njih glas ostal glas vpijočega v puščavi. Sila vsegamogočnih nasprotnikov bila je sicer veliko večja ko prvič, zmaga naša bila je pa vendar zopet sijajna. Iz zanesljivih virov mi je znano, da so onda nas Slovence občudovali ne samo v Avstriji in po vsej Slaviji, ampak tudi po vsej Nemčiji. Tudi „Novice“ so veselja poskakovale in pisale: „Zmaga naša je zdaj še veliko večja, ko je bila prva, zakaj narod naš prav odločno odgovarja s temi volitvami, da potrjuje obnašanje svojih poslancev v razpuščenem deželnem zboru in da, ako bi trebalo desetkrat voliti, bodo desetkrat volili ravno takó . . . Politično zrelo ljudstvo je. Slava mu!“ Na to se je po vseh krajih razlegalo: „Slava našim poslancem! Slava pa tudi Novicam, našim starim in zmiraj zvestim vodnicam!“

Primorske gimnazije, njih enakopravnost in italijanske zahteve.

Iz Primorskega. 28. maja. L. K.

(Dalje.)

Dosti slabše je bilo na Koperski gimnaziji, kjer je zlasti v prejšnjih letih bilo nerednih učiteljev toliko, kolikor rednih, ali celo še več! Zadnje šolsko leto se je ta neugodna razmera za mnogo zboljšala, tako da je sedaj (1868) z ravnateljem in katehetom vred 10 rednih učiteljev poleg 4 nerednih.

Jako uborne so pa bile dotične razmere na italijanski mestni gimnaziji v Trstu. Kljub mastni plači, ki jo učitelji dobivajo iz mestne blagajnice niso mogli še v prvih letih njenega obstanka (1864 in 1865) dobiti dostojnih, izpitanih učiteljev, in vendar je bila tačas italijanska Benecija še v avstrijski oblasti. Pri kočljivi italijanski narodni zavesti se tedaj ni čuditi, da so se na rečeni gimnaziji godile tako velike nerednosti. Ko so Benecijo odstopili italijanskemu kralju, so se tudi učitelji mestne gimnazije razkropili ter šli po večem iskat kruha po zaželeni Italiji. Katehetom sem odločil posebni predel le zato, ker je mestna Tržaška gimnazija prvi dve leti tudi za vzrokovan imela le nerednega učitelja ali suplenta; nikakor pa ne zato, ker goriška dva kateheta po neki postavi ne uživata z rednimi učitelji enakih pravic.

Za zadnje šolsko leto (1867) pa primerjavni pregled naj bolj natanko pojasnuje rečene razmere.

važno vprašanje so šli odgovarjati pomagat tudi dragi naši sosedje Korošci. In kaj so nesli ti hrabri nemški možje seboj, da bi Dunajčanom dali v dar? Nekaj denarja dunajskim krčmarjem, to se samo ob sebi ume, nekaj naučenih govorov, to se tudi ume, vsak svojo puško, dražo ali cenejo, to bodo pa nazaj nesli. To vse, pa še nekaj.

Kdor ima eno dobro srce, pošteno človeško srce, ima že dovolj, kakor sva videla. Boli ga, če roma od rojstva proti grobu in ima oči odprte. Kako bi pa še le bilo, ko bi kdo 332,593 src, to je, vsa srca koroške dežele skupaj djal, in bi to velikansko, ogromno srce hotel n. pr. na Dunaj tirati, to se vé da, po železnici. In ta srca bi bila vse vprek zmešana v eno; vroča srca nedolžnih lepih deklic, in mrzla srca častitljivih starčkov, rahločuteča in ljubeča mladih mater in črna v grehih zastarelih malopridnežev! Ali ni to misel, ktera se da do vrtoglavosti snovati in razpletati?

Pa pri vsej vrtoglavi smelosti in velikosti ima ta misel nekaj zgodovinske, t. j. istinite podloge iz zdanjih dni. Na čelu tistih 350 koroških strelcev je šel na Dunaj mož izvrstno velikonemškega imena gosp. Novak. Stopivši na blažena tla dunajskega mesta je ta č. mož podvzival se Nemcem povedati, da jim „prinaša ne samo srce koroških strelcev, temuč srce cele koroške dežele“.

Jaz kratko ni malo ne dvomim, da bi Dunajčanom, o katerih je slavni nemški pisatelj Bogumil Goltz djal: „sie haben liederliche augen, liederliche ohren, und liederliche gewissen“ — da bi tem Dunajčanom škodilo, ko bi se jim srca importirala, posebno pa zdrava in nepopačena iz koroških gor. Tudi ni da bi preiskaval, kaj bi ti Dunajčanje, ktere veselji zunanja in notranja golost predmestnih gledališč in dvomljivih plešišč, kteri imajo od novega do novega leta predpust, — počeli s timi zdravimi nepopačenimi srci, ali bi se jim ustreglo ali ne. To pustimo.

Gimnazije	Ravnatelj	Učitelji			
		redni	neredni	začasni	Kateheti
Goriška	1	11	5	—	2
Tržaška drž.	1	11	1	—	1
Tržaška mestna	1	1	8	2	1
Koperska	1	7	3	1	1
Pazenska	1	—	4	—	1

nižo oč. Franciškanom izročeno prezrem) je imela le enega rednega učitelja, dva sta bila začasna in pred ko ne bosta vedno začasna ostala, kajti nikakor se ni zadajati, da bi katerikrat izpolnila postavne zahteve. Ko bi vlada tako skrbljivo ne skrbela za poitalijančenje Trsta in njegove okolice, bila bi italijanska mestna gimnazija že davno prenehala. Ko bi se vlada držala še zmiraj veljavne občene postave, bila bi morala že davno in bi morala v tem hipu zapreti to italijansko gimnazijo, kakor je po pravici zaprla jezuitovske v nemškem Feldkirchu in v staroslovanskem Dubrovniku, kjer se od leta 1854 očetje jezuiti, iz zgornje Italije prišli, vrlim Dubrovničanom in dalmatinskim Srbom (l. 1867 je bilo med dijaki: 105 Srbov, 3 Italijani in 1 Nемец) v italijanskem jeziku v možgane vbijali svojo italijansko zavito omiko!!

Če ima Goriška gimnazija več suplentov, vendar se ti nikakor ne smejo primerjati z 8mi Tržaške mestne šole, kajti med goriškimi sta (sedaj) 2 (in deloma 3) izprašani za celo gimnazijo; med Tržaškimi suplenti pa ni ne eden napravil izpita. Ti se v prejšnjih letih deloma še za učiteljstvo pripravljali niso! Ob kratkem, Italijani za jako mastno oskrbljeno italijansko gimnazijo nikakor ne morejo dobiti rednih učiteljev.

Enako je šlo prejšnja leta italijanski gimnaziji v Kopru in jej bi se tudi sedaj godilo, ko bi vlada za Italijane tako skrbljiva ne bila dobila treh nemških Tirolcev, ki vsaj za silo italijanski znajo. Če pa ti dobé razpisane stolice v njihovi domovini v Feldkirchu: kaj pa potem? In vendar Primorski Italijani nimajo (razun enega Goričana v dalmatinskem Spletu) ne enega izprašanega učitelja po drugih neprimorskih gimnazijah. Tirolski Italijani še sami sebi ne morejo zadostovati, zato jih nikjer ne nahajamo po italijanskih gimnazijah ali drugih viših učilnicah dalmatinske in primorske pokrajine. Razen Nemcev se celo nek slovanski Dalmatinec (poleg enega dalmatinskega jezikoslovca) na nekeji tirolski italijanski gimnaziji v visoki službi pokori za svoje narodne pregrehe. Goriška „Domovina“, ki v listu od 5. junija z občudovano modrostjo stavi nepredrti pah med vlado in uradnike, naj mi ne ugovarja, da na Goriški realki Tirolski Italijan uči italijanski jezik; jaz ga sicer osebno ne poznam, toliko pa vem iz zanesljivega vira, da nima nikakoršne preskušnje: tedaj ne šteje. Tudi ondešnje gimnazije italijanski učitelj je Dalmatinec, ki bi raji kakor rad iz Gorice odnesel svoja kopita. Ondešnja realka pa ima le enega Italijana ločbarja, ki si pa tudi blizo pomaga v tirolsko italijansko Rovereto.

Tržaška mestna viša realka (sedaj ima še le 4 razrede) ima tudi med 4 rednimi učitelji (z ravnateljem vred) le slovanske Dalmatince, ki tudi italijanski znajo; le eden provizoričen ali začasen je rojen Italijan (?) iz Pazna. Da so med dotičnimi 6 suplenti gledé na njih narodnost enake razmere, ni mi treba omenjati. Med temi je tudi učitelj italijanskega jezika, izkušen pravoslovec, ki se za preskušnjo še nikoli pripravil ni. Da je eden izmed italijanskih učiteljev na Tržaški državni gimnaziji le na pol preskušén, tu ne bom občinstvu pravil.

Razmer koperskega učiteljstva, ktere so mi celo po osebnih dotikah pre-dobro znane, tukaj poleg zgoraj rečenega ne bom na drobno pretresoval. Sedaj je Goričanom tako dobro znano kakor meni, da je provizorični učitelj našo gimnazijo zapustil in se preselil na Goriško normalko. Med ostalimi učitelji Koperskimi je eden tudi dunajski Nемец, ktereга so izpita opustili. Take so razmere italijanskega učiteljstva na Primorskih gimnazijah (in deloma tudi po Tirolskem in Dalmatinskem).

Ali vas, koroške Slovence, vas ki imate tretjino dežele koroške, ki imate zgodovino za seboj, vas bi vprašal: „Ali ste tudi vi izročili svoja slovanska srca temu g. Novaku, da jih ponese na Dunaj Nemcem ob uri, ko nam očitno kažejo, da mislijo svojo roko stegniti po nas, prej ali pozneje? Ali smete vi vsi, izobraženi Slovenci roko srce položiti in reči, da ste za svojo narodnost in nje okranitev vse storili, kar ste mogli? Da ste vse storili, da oni g. Novak ne bi bil mogel očitno reči, da prinese tudi vaša srca možem, kteri hoté s silo vzeti nam, kar smo od svoje drage matere, kar smo od vrlih dedov prejeli, podedovali? Ali pokazujete dovolj, da vam ni vse eno, ali umrjete narodne smrti, ali pa se držite matere Slave, kteri morajo vaša kakor naša srca najprvo posvečena in podarjena biti? Ali dela vsak domoljub zato, da dobité tam politične moči, kjer je moramo mi Slovenci edino iskati in najti, v prostem narodu?”

Veliko žalostnega se nahaja povsod po Slovenskem. Bog daj, da bi se motil, ali zdi se mi, da je na Koroškem še najbolj žalostno. Štajerski Slovenci so spravili narodnih poslancev v deželni zbor, kar so jih mogli, Korošci ne enega. Razmere z nemštvom so enake, kje so vzroki razločka?

Toženje o zatiranji, pritožbe do vlade, pričakovanje pomoči od zgoraj — vse neizdatno. Izgovarjanje, da se mora s sosednimi Nemci v „slogi“ in „lepem miru“ živeti, je od zunaj lepo, od znotraj pa ima tudi znamenja nezdrave sentimentalnosti, slabosti in — imenujemo stvar po pravem imenu — nemarljivosti in lenobe. Če tirjamo kar je našega, s tem ne kalimo miru, če podiramo kar je gnjilega, s tem ne motimo sloge, če hočemo zidati, popravljamo kupe šare in smeti.

Na delo slovenski Korošci. Budite, učite narod, da bo spoštoval sam sebe, in narod bode pokazal tacim gospodm Novakom, da ne dá svojega srca nositi kamor si bodi, za kar bodi, in komur bodi!

J. J.

J. J.

Slednji bo, upam, iz vsega tega previdel, da Italijani nikakor ne morejo na postavni poti ustanoviti italijanske više gimnazije v Paznu, če jim vlada tudi spolni njihovo voljo. Že za sedanje učilnice nimajo potrebnih učnih moči, kje bi jih dobili še za Pazensko? Ali bi mi Slovani zamogli jo preskrbeti z domačimi učitelji, ni mi treba tu na drobno in dolgo preiskavati. Gledé na srbsko-hrvaške dijake bo slednji precej pokazal na omenjene učitelje pri Tržaških mestnih in tirolskih učilnicah. V premilo domovino k odgoji domače mladine bi poklical draga prijatelja iz Požege in dunajskega Tezrejanišča. Na zadnjem kraju se nepotrebno dolgočasno vrlji narodni Istrijan, ki bi na primernem mestu nam znal obilno koristiti. Ko bi jih še pomanjkovalo, bi segel še po mlajših učiteljih, tako po rojenega Solkanca v Varaždinu, po ljubeznjivega Stajerca na Graški gimnaziji ali celo po tega ali onega Kranjskega in štajerskega Slovenca na Hrvaškem, kjer jih magjaronski dim neusmiljeno duši. (K. pr.)

Dopisi.

Iz Ljubljane, 27. julija. A. [Izv. dop.] (Dr. Costa na Dunaj; naši strelci in dunajska slavnost.) — V saboto je dobil naš župan g. dr. Costa brzoglasen poklic na Dunaj, kamor se je nemudoma podal; karkošen je posel, v katerem je poklican, ni znano. Pričakujemo ga te dni zopet nazaj. — Od naših strelcev jih je šlo okoli 40 k streljanju nemške strelske zveze na Dunaj, in so odrinili v petek ponoči. Strelci sami, katerih društvo nima nikakor tako napeto nemškega značaja, kakor ga ima nemško telovadsko društvo, vedli so se dobro, in niso delali nobenih demonstracij. Se vé da bi bilo želeti, da bi k slovesnosti, ki bode slavila in povzdigovala pred vsem velikonemško idejo, pri kateri se bode Bog vé koliko tisočkrat povdarjala edinost nemška, ktere niti ni razrušil mož krvi in železa, da bi k taki slovesnosti ne hodili med strelci marsikteri, ki jih poznamo, da niso Velikonemci, ki jih štejemo celo med narodnjake. Ali težko je, da bi ravno pri teh možeh kaj veljali navedeni razlogi, kajti pred vsem so oni le strelci; da bodo na Dunaji pozdravljeni kot nemški strelci iz Kranjskega, to jih ne briga dosti. Kakor so se obnašali strelci moško, in se ne moremo pritožiti, nego samo čez to, da so sploh šli na Dunaj, porabila je zopet neka brezglavna truma ongovih turnarjev priliko, in so krulili ti možiceljni, katerim je bil govornik nek komi tako hripave „Gut Heil“ in „Heil“, da so bili strelci menda sami veseli, ko jih je potegnil vlak iz tega krika, kterege je kmalu nadaljeval le še en hripav glas kričaje „Heil“. Od veselja poskakoval je vodja te deputacije okoli in menjkalo mu ni drugega, ko kola v roki, da bi bil podoben plesavnemu medvedu. Med strelci, ki so se podali na Dunaj, so tudi trije zdravniki, g. dr. Stöckl, dr. Gregorič in dr. Böhm, vsi trije možje, ki imajo razen svoje civilne prakse še službe v raznih zavodih. Mi ne prikrajšujemo nobenemu veselja, naj ga vživa, kolikor mu drago, vprašati pa moramo vendar, kdo bode te dni opravljal vse, kar bi imeli storiti ti gospodje? Slišali smo, da je slabo preskrbljeno, kar pa ne moremo verjeti, ker gotovo bi bili ti gospodje sicer raji pustili vse streljanje in ostali na svojih mestih. Saj vemo kako pazijo, če bi se kaj enacega na naši strani zgodilo. Brez straha smo tedaj, in če gospodje streljajo še več časa nego teden dni. Kdo bo tako nevoščljiv, pa ne bode privoščil svojemu bližnjemu malo veselja, kterege se pri nas doma le redko živzivat more. Germanija pa bode te poslanice nemštva na Kranjskem pritisnila gorko na srce — ne na zid — in mislila si bode sama pri sebi „Kraim ist doch ein deutsches Land“. Mi pustimo njo in njene spoštovalce v tej veri, čas in slovenskega naroda dušna krepost bode pokazale, koliko je resnice v teh besedah.

Od Višnje gore 19. jul. [Izv. dop.] Nismo ne več „polževci!“ Odkleuli smo to živalico in namenili jo v Ljubljano g. Dežmanu v muzej kot častno svetinjo poslati, ker se toliko trudi za nemčijo in nemško kulturo. Plazi se pa zdaj namestu tega nedolžnega tiča drug rogač okolo naših Višnjjanov in dobrovoljnih kmetov kakor apostel „des constitutionellen Vereines in Laibach“, kateri znane lepe besede, kakor: „Aufklärung, Freiheit des Gewissens, der Spekulation“ itd., čivka in ž njimi naše ljudi v „Verein“ lovi. In res je ta odrojeni Slovenec (hoče le Krajnc biti) že enega, beri enega samega človeka v našem mestu s to limanco prevaril in „Vereinu“ pridobil, se ve da pri poliči vina. Kaj pa da zahtevajo ti razsvetljeni ljubljanski, tržaški dunajski in drugi takovi „Vereini“ pod lepo to firmo, razodeva se jasno in glasno po njih besedah, časopisih, demonstracijah in ekscesih: vse, vse le zoper naš narod, narodno šolo, — zraven pa vtikajo za večje varstvo kako nezvelo zdravico na nesrečnega in preskušenege cesarja. Višnjjanom našim se odpirajo oči. Jeli so spoznavati svojo zmoto, spoznavati — kam pes tace molli. Jaz mislim torej, da Višnjjanje drugo pot ne bodo več šli s hrumom in šumom v Novomesto „Praesidenta vom constitutionellen Verein“ dr. Suppana volit, da bi potem spet zasmechovani, ali celó „kammjani“ bili, kakor jim se je bilo po naključju pri zadnjih volitvah pripetilo.

Iz pod Rašice. J—c. [Izv. dop.] Čitatelj naših časopisov lahko razvidi, koliko se je v oziru na narodnost v begu časa spremenilo. Veselja igra srce človeku videvšemu, kako tu pa tam prsto ljudstvo napreduje in kako se mu budi narodna zavest; kako srenjski župani v domačem jeziku občujejo in tako pisaje opravljaje svoje poslovanje. Kaj pa pri nas? Vse gre po stari navadi „schön deutsch“, dasiravno bi jih v celí srenji lahko na prste naštel, ki bi nemški umeli. Koliko tinte se je na pisarijskem bojišči prelilo, bravnivše jezik nezgode, koliko besed se je govorilo o tem, da le redko kak poziv ali dopis iz uradnije v slov. jeziku dobimo. Če pa tak dopis razgleda svetlobo, pa se že najde človek, kteremu je tako pismo, kar je cunjasto strašilo ubogemu vrbacu.

Preteklo je ravno leto, kar je sl. c. k. okrajna uradnja županu tega kraja poslala poziv v slov. jeziku. Pa kaj se zgodi! V hitrici naredi župan prošnjo, da naj se mu posihmal v nemškem jeziku dopisuje, in dostvavi, da

slovenskega ne ume. Na to bedarijo še dandenes odgovora čaka. Naj ga pričakuje dalje! A to je čudno, da človek, ki ne prime za pero, ako ne prilze zato izpod palca petica, se potruzi kaj tacega storiti, in se pri uradnji s tako bezvednostjo ponašati. Stan učitelja in župana zahteva popolno dobro znanje slovenskega jezika.

Opomniti moram da je imenovani župan in učitelj sin kmečkih staršev pa se je že po „prokletih grabljah“ zvergel, da pa še nosi lep slovenski priimek. Njemu samemu pa le to povem, da za dela, ki bi narodu hasniti vtegnila ni treba prestarega se čislati. Ali sti pri narodu sovražnih početjih dve četrti stoletja plečam prevelika teža?

Stanu bi se bilo treba spomniti, kateri zahteva, da naj se ljudstva up, slovenska mladina na kar stavimo boljše bodočnost, odgojuje na narodni podlagi.

Novomesto 19. julija. Dr.—s [Izv. dop.] (Dolenjska železnica in Novomesto). Kakor nas je razveselila novica o dolenski železnici, tako nas je osupnilo slišati, da se hoče Novomesto zunaj poteze prometa puščati! Mi vsaj kaj tacega nikakor ne moremo umeti in tudi nikdar ne bomo umeli Gosp. dr. Toman se je, ko je prišel med nas, sam lahko prepričal, kako nepovoljna nam je bila gori omenjena novica. Upamo, da je sam uvidel, kaka velika krivica se namerava storiti glavnemu dolenskem mestu. Zraven tega pa ni dvomimo, da se bode tudi mestno zastopništvo energično oglasilo proti takim naklepom, zoper tako preziranje mestnih in deželnih interes na pravem prostoru protest vložilo, in prošnjo napravilo, da se predružači omenjeni potezni načrt. Kolikor koli smo premišljevali o dolenski železnici, nikdar nismo mogli ne enega izdatnega vzroka najti, zavolj kterege ne bi bilo mogoče železnico skoz Novomesto izpeljati. Kakor je namreč častiti gospod dopisnik v 44. listu „Slov. Naroda“ prav izvrstno omenil, „nima dolenski železnici kot „weltbahn“ prav nobenega pomena; ker se že na prvi pogled kaže, da bo dolenski železnica prav za prav druga paralelna poteza čez Zagreb v južno-izhodne kraje Evrope; ona in Št. Peter-Reška ste nam kolikor toliko paralelni železnici. Dalje je jasno, da ravno dolenski železnica bode izpeljana po krajih velicemu prometu oddaljenih in toraj ni dvoma, da se bo reska poteza zavolj morja in železnica čez Zidan most, zavolj zavezi z bečko železnico bolj rabila nego dolenski. Ne bomo tajili, da bo ta poteza v zavezi z ljubljansko-beljaško naj krajša pot iz Koroškega, Tirolskega in iz jugo-nemških dežel v južno - avstrijske in jugoslovenske dežele, vendar smo že rekli, zakaj se bodo one bolj rabile, kakor dolenski železnica. Tudi daljava bo prav majhno overo napravila, ker železnica skoz Zidan most v Zagreb je le par milj delj od dolenske, toraj ne pride tu v prevdarek. Ravno za to pa, ker bo dolenski železnica kot prava paralelna poteza z ono čez Zidan most morda le malo zamogla konkurovati; ravno za to jej pa tudi nikakor ne zamoremo prisojati kako posebno važnost za veliki promet.

Nam se tedaj dozdeva, da dolenski železnica nima in nikoli ne zamore imeti drugega namena, nego zvezati dolensko stran z glavnim mestom in dolenske kraje in pokrajine med seboj; in — menimo že ta namen je dosti važen, da se izpelje, in se tako tudi dolenski kmetiji in obrtniji na noge pomagajo; toraj bode dolenski železnica v tem zmislu gotovo veliko koristila, in smo je prav veseli. Če je pa to neovrgljiva resnica, prašamo, kako se je zamoglo Novomesto nastran pustiti? Kako se zamore z eno roko podreti, kar se je z drugo ravno kar sezidalo? Za dolensko stran je Novomesto eden najvažnijih krajev, toraj bi se moralo na to mesto najbolj ozirati, ne gre pa, da se ono popolno prezira. Poglejmo vendar kakošne so te važne overe, ktere ukazujejo, da se mora Novomesto pustiti zunaj poteze. Po načrtu gre železnica ne desnem bregu Krke do Karlovca; čeravno so tu predurki omenjenega gosp. korrespondenta v „Slov. Nar.“ pomislila vredni, vsled kterih ne bi marsikteri rodovitni kraji dolenski na suhem ostajali, če bi tekla železnica na levem bregu Krke; čeravno je mogoče in skoro gotovo, da se bo tu na posestva grofa Auersperga velik, brž ko ne prevelik ozir jemal; vendar se ne bomo, kar se Novomesta tiče, za to poganjali; kajti za Novomesto bi bil, če se izpelje železnica na levem krškem bregu, potreben most pri mestu čez Krko, kar bi zopet utegnulo zavolj večih stroškov, zavirati izvržbo naše želje. Tem bolj se moramo čuditi, da se Novomesto, akoravno je namerjena poteza na desnem bregu Krke, vendar ne jemlje vanj; ker potem mosta nikakor ni potreba, lahko se namreč napravi blizo Št. Mihelske fare pri Novomestu postaja, in nikjer ne bo potem treba prevazati čez Krko. — Ali dela pa morda zemlja sama preveliko težave? Tudi to ne; en sam pogled na zemljevid namreč kaže, da se svet od Soteske do Št. Mihela skoraj nič ne vzdigava, ker Št. Mihel tik Krke leži. Tedaj drugega vzroka ne more biti, kakor da bi železnica napravila ovinek, če se jemlje tudi Novomesto v potezo. Poglejmo kakošen in kako dolg bi bil ta ovinek; nič dalji nego samo poldrugo miljo tje in nazaj; „Novice“ same nam pritrde, rekoč: da bi po namenjeni potezi Novomesto le eno uro od železnične poteze na strani ostalo!

Tedaj samo zavolj tega se hoče Novomesto tako zelo zanemariti, samo zavolj stroškov ene dobre milje, ktera se ima zraven izpeljevati le skoz po ravnem terenu; zavolj tega bi se uničil zopet pravi namen dolenski železnice? kaka železnica vprašamo je to, ktera na strani pušča glavno mesto celega dela dežele; ali se to kje drugod zgodi, ali se ne jemljejo vsi količkaj važni kraji v potezo? Ali tudi ne bo to železnici sami v veliko škodo, če se ne bode mogel Novomeški promet popolno poslužiti železnice?

Komisijo za trasovanje svarujemo tedaj, naj se ozira na željo našo, ker ona po dosedanjem načrtu nikakor ne ravna dosledno; in če se ne bi predružačila poteza, bi to izbudilo pravično nezadovoljnost, in marsikomu bi se misel naslilila, da se nameravajo le zavolj boljšega „gšäfta“ v nemar puščati interese večega dela Dolenjcev in Novomeščanov; predobro nam je še v spominu oni izvrstni sestavek v letošnji „Reformi“ št. 20. o kritiki naših železničnih razmer, kateri nam je razložil, kako se včasih nezagovorno ravna z interesi ljudstva pri načrtanji in izpeljevanji novih železnic!

Še enkrat rečemo: dolenski železnica brez postaje pri Novomestu, to je monstrum! S popolno pravico tedaj tirjamo za Novomeščane in za večji

del Dolenjcev, da se napravi pri Novomestu postaja; kajti Novomesto je glavni kraj dolenski, v katerem imajo vsi Dolenci okrožno sodnijo in gimnazijo, kakor tudi glavno šolo; velik del Dolencev pa okrajno sodnijo, politično uradnijo, kapitelj itd. Zraven pa se vprašamo, ali se ne obrajta prav nič promet novomeški? v Novomestu so veliki sejmi zelo važni in močno obiskovani; in tudi tedenski so veliki; koliko bi se pa Novomesto povzdignilo, če bi imelo železniško postajo! Kraj sam na sebi, ne gledé važnosti politične, je lep, prijazen in živ; nič mu ne manjka, nego železnica, ta pa tako, kakor ribi voda. Na noge tedaj srenja novomeška, na noge tržniki, grajščaki in Dolenjci sploh, podpirajte živo to, kar vam je važno in tako potrebno. Čeravno še nimamo ni Novomeščani pravega zastopnika v deželnem zboru — in res ne vemo zakaj ne — vendar upamo, da boe tudi deželni odbor in zbor sam to reč v roko vzel in našim željam ustregel; tedaj: videant consules ne quid respublica detrimenti capiat!

Od jadranskega morja. [Izv. dop.] (Uboga Dalmacija.) Ne preide teden, da bi tujci, ali Lahi ali pa Nemci — ne črnili slovanske Dalmacije po dunajskih in tržaških listih. Kakor da bi naš nesramni „Dalmata“ še ne imel dosti prostora za njih laži, jih pošiljajo še „Osservatoru Triestinu“ in drugim vladni udanim časnikom, kakor ljubeznjivi „Triestici“ in „Pressi“ (novi in stari) pa razupiti „Debatti“. Povsodi ti dopisniki tožijo, kako se panslovanski duh razširja po naši skalnati domovini. S solznimi očmi se ozirajo na one čase, o katerih je po celi Dalmaciji izključljivo vladala vsevleščavna italijanščina. Kaj bo! Kaj bo! na vso silo kriče ti uradni in neuradni Lahi in slovanski odpadniki, če se slovanski duh ne zatre! V dveh letih (od zadnje laške vojske) je italijanska Dalmacija postala skoraj popolnoma slovanska!

Res čudili se bi temu velikemu čudežu, ko bi ne videli, da poleg 22.000 Italijanov, po mestih na obrežji semtertje raztresenih, živi 420.000 Slovanov, katerim pa pred zadnjo vojsko niso priznali najmanjše narodske pravice niti v uradih niti v šolah niti pri očitno priznanih društvih.

Pri temu nezasišanem zatiranju slovanskih Dalmatincev v prejšnjih letih so res bili zlati časi za naše Laha in Lahone, ker oni so se zasmehljivo mastili pri gosposki mizi, ko so Slovani nevsmiljeno krvaveli. Le enega Slovana ti italijenissimi niso sprejeli v svojo vrsto, če se ni popred z dušo in telesom ali vsaj z nošo odpovedal svojemu narodu. Ker se je zadnji leti nekoliko k boljšemu povrnilo, ker se je narod začel zavedati svoje slovanske krvi, se ti sebični Italijani boje za nezasluzeni kruhek — zato jek in stok med izvoljenim ljudstvom. Uradni Nemci, zlasti na vojaškem brodovji jih pa podpirajo zaradi istih razlogov, kajti tudi oni vsaj za silo znajo italijanščino, slovanščine pa le kar nič ne umejo. Naučijo se naj našega jezika, da se bomo lahko porazumeli, in gotovo jim ne bo več treba v dopisih iz Novega Raklja (Castelnuovo) in Kotora tožiti, da se naši Dalmatini z njimi ne menijo, gotovo ne bodo več brali ali sumili na njihovih obrazih onih izdajalnih namenov, ktere so nekadaj pri Lombardcih in Benečanih opazovali. Privadijo naj se našim šegam in navadam, našim željam in barvam in nikoli več ne bodo v veselih narodnih barvah in zastavah vohali ruskih zastav in panslovanskih demonstracij. Mesto da nas zaverate in pred svetom črnite, podpirajte rajše naš napredek, potem vam ne bo treba kazati na Črno goro in sestavljati besed neke izvrstne francozke knjige: „C'est un avant-poste de guerrillas entretenus par la Russie entre l'Albanie et l'Herzegovine (et Dalmatie). C'est un obus toujours chargé dont le Czar tient la mèche“. Čudni volhni ti uradni in neuradni dopisniki, ki vedno vidijo ruske poročnike, kako kovane dnanje med Slovane trosijo! Potrebovali bi res trdih rubljev, pa zadovoljni bi bili tudi z avstrijan. bankovci.

Politični razgled.

„Wien. Zeitg.“ od 29. t. m. razglša naredbo finančnega ministerstva zaradi izdaje novega srebernega drobiža. Izdal se bo ta drobiž v denarjih po 10 in 20 kr. Ogerskim deželam se bo koval drobiž z ogerskimi nadpisi.

Ko bi nekoliko iskrenih govorov in nekaj tisoč strelicev moglo zgotoviti nemško edinstvo in vreči Nemčijo tudi mnogojezično Avstrijo v žrelo, bila bi Nemčija gotova. Ni tukaj prostora preštevati, kolikokrat se je pri strelski svečanosti na Dunaji izgovorila beseda: nemško, edinstvo itd., ohraniti hočemo v spominu le besede za zdaj še avstrijskega ministra g. dr. Giskre, ki je v javnem govoru izrekel, da nemški strelici niso le prišli „skušati moško čast v brambi in orožji, ampak da so se vsi zbrali na poziv, da bi zopet enkrat pokazali „složno ljudstvo nemških bratov“. Zanimalo nas je g. ministra izrečeno prepričanje, da morejo slaba vladna načela tudi veliko državo bolno storiti in da jej more neumnost vse moči zvezati. Mi ne vemo, ali veljajo te besede samo za preteklost, g. minister bo to že vedel, on smé tudi marsikaj izreči, ker njega „povzdiguje zaupanje ljudstva“. Vidi gledé zaupanja tudi zadnji broj ranjke „Politike“ pod napisom: „Schimmel“.

Med veselim pokanjem se je izmed notrajnih vprašanj le še ono na površji obdržalo, kateri c. k. namestnik se odstrani in kdo pride na njegovo mesto; dotična imenovalna pisma se imajo še pred odhodom cesarjevim v Isl podpisati. 1. avgusta pojde tudi g. Beust v Isl, da bo cesarju govoril o zunajnih zadevah.

K pravljicam o sprijaznjenji med Prusijo in Avstrijo naj povemo, da je zdaj slišati, da bi utegnil glavar severno-nemške zveze pruski kralj priti v Gastajn v toplice. Po „P. Bl.“ je dobil tudi poročevalec o nemških zadevah v zunajnem ministerstvu povelje, naj bo pripravljen s svojimi spisi na prvi glas odpotovati v Gastajn. Kaj pa da se ob enem trdi, da dunajska vlada še o teh pripravah ničesar ne ve, in da se je jela Prusija za avstrijsko prijateljstvo — puliti.

„Pest. Lloyd“ pa vé iz najboljih virov pripovedovati, da ni besedice res, kar se govori o tem sprijaznjenji.

Z mladostno krepostjo se konfiskujejo česki listi in se natvezajo čas-

nikarjem pravde. Te dni so vse sodelavce prejšnjih „Nar. list.“ pred sodnijo poklicali, kjer se bodo imeli zavoljo 21, beri eden in dvajset hudodelstev in pregreh zagovarjati. V takih okoliščinah jemlje „Polit.“ zadnji dan z „Pokrokom“ vred brez povedanega vzroka konfiskovana od svojih bralcev slovo in je nehala izhajati. Da pa pa ne ostanejo Čehi brez svojega nemškega dnevnika, boe se zopet izdal 4. junija 1867 na 3 mesece ustavljen časopis „Correspondenz“.

„Pol.“ pravi k slovesu: V morskí bitvi se potopi marsiktera ponosna ladija, ktera se po zmagi srečno zopet iz valov izvleče. „Pol.“ je bila taka ladija, zdaj se potaplja, ali vojska še ni končana in za presekanje prvo vrstjo liti druga z razpetimi jadri v boj. Vsak na svoje mesto! Zastava, ki se nikdar ne pogrezne, vihra veselo po zraku. Mi imamo še mnogo ladij, ktere lahko, če je treba razstrelimo ali pogreznemo, — vdlala se ne bo nobena!

Demokratično društvo v Lwovu pod predsedništvom dr. Smolke je izdelalo nek program, ki sicer ni še v zboru prišel na dnevni red, kateri pa gotovo obvelja, kedar pride do sklepanja. Razen odstavkov, ki so izključljivo Galiciji in Poljakom namenjeni, zanima nas III. točka, ki se glasi: Razmere Galicije proti drugim kronovinam avstrijske monarhije se morajo vrediti na podlagi federacije pripoznavaje zgodovinske individualitete. Gledé svoje narodne samostalnosti in zgodovinske individualitete tirjajo na podlagi popolne samouprave:

1. Deželno vlado, odgovorno deželnemu zboru; 2. deželnemu zboru se ima prepustiti notrajna uprava, policija, domače kmetijstvo in premet, javna odgoja, sodništvo, finance in deželna bramba ustanovljena na narodni podlagi, 3. V uradnih naj izključivo rabijo deželni jeziki, 4. Galicija naj ima posebnega ministra pri osebi vladarjevi, 5. Naj se določi gotova svota kot donesek k skupnim državnim stroškom. — Še so federalisti v Avstriji še, in Svetčev cekin se bo dal zaslužiti.

General Möring iz Lwowa brzojavno na Dunaj pozvan se je podal v Trst, kjer bo prevzel vodstvo c. k. namestništva. Policijski vodja v Trstu Kravs je dobil odpust za več časa. Vlada bo poslala v Trst posebno preiskovalno sodnijo. Möringa je za to službo posebno priporočalo njegovo znano krepko postopanje in pa to, da je več let živel v Trstu, da toraj natančno pozna ondote razmere. Upajmo, da mož ne bo preziral Slovanov, katerim se zdaj v Trstu tolika krivica godi. — Dotični tržaški deputaciji je neki dr. Giskra mestni odbor naravnost okregal, češ da bi bil ona lahko ves nered ubranil, ko bi bil vso svojo dolžnost spolneval.

26. t. m. je imela ogersko-hrvaška regnikolarna deputacija v Pešti svojo zadnjo sejo. Porazumeli so se pri tej priliki, kaj se ima na dalje storiti v deželnih zborih. Gr. Janković je potem izročil v imenu hrvaške manjšine (Berlič, Janković Živković) pismo, v katerem manjšina izreka, da si pridruže pravico staviti pri nekterih zaznamovanih točkah svoje posebne nasvete. Ta izrek se ni zapisal v zapisnik, nekoliko ker je bil že zapisnik končan, nekoliko tudi zato, ker je bila manjšina to že popred naznanila in v zapisnik postavila in bi bilo to le nepotrebno ponavljanje. Deputati so te dni Pešto zapustili in se domu vrnili. Kako bodo tam sprejeti, si lahko mislimo, če se niti prekorni hrvaški unijonisti, kakoršne ima ta manjšina, ne morejo z izdelkom spriznati, pač dobro vedé, da mu trojedina kraljevina ne bo nikdar pritrčila, ker se ni dovolilo združenje na podlagi 42. članka od leta 1861.

V Belgradu se je 27. t. m. storila sodba v pravdi proti zarotnikom zoper knjezevo življenje. Pavel, Ljubomir, Jurij, Kosta Radovanović, Laz. Marič, Stan. Roglič, Vid. Joković, Al. Atanceković, Blag. Petrovič, Sima in Svetoz. Nenadović, Adr. Klotjevič in Ljub. Tadič so obsojeni k smrti, knjez Aleks. Karažoržević in njegov tajnik Tričković na 20letno ječo. Fil. Stanković na 20letno delo pri okopih in Joza Jeremič na petletno ječo. Smrtne sodbe so se 28. t. m. izvršile, one proti Karažorževiću, Tričkoviću in Stankoviću ogerskim uradnjam izročile. Jeremič se je dalo 3 dni odloga za pritožbo. Neizmerna množica je bila nazoča, ko se je obsojenim življenje jemalo. Ljudstvo je hudodelce preklinjalo; vojaštvo delalo mir in red. Vendar se je nesreča prigodila. Krogla, ki je odskočila od kola, na ktereja je bil eden obsojenih privezan, zadela je zapovedočega častnika v čelo, tako da je pri tej priči mrtev obležal.

Srbska vlada je poslala ogerski vsa pisma in dokazila, na katerih podlagi se ima vršiti preiskava proti osebam, ki se sumičijo zaradi beligradske moritve.

Iz Carigrada je prišlo pismo, ki potrjuje volitev Milanovo po sklepu skupščine kot dednega knjeza srbskega.

„Ital. Corr.“, ki prav skrbno opazuje vzhodne razmere, pravi, da novo gibanje na Bolgarskem ni brez pomembe in bodočnosti. Ona vé tudi pripovedovati o nekterih bitkah, pri kateri uporniki niso bili uničeni ali razgnani, ampak so se le v gore odmaknili. Isti časnik pripoveduje iz Kandije, da Hussein Paša ni mogel nazaj napraviti rodbin, ktere so se iz Kandije selile. Da službeni listi tu povsodi vidijo nekoliko batalijonov ruskih agentov, lahko zamolčimo.

Po sklepu listovom izvemo, da je ces. kr. viša sodnija v Gradcu imenitni „Zahlungsauftrag“, vsled ktereja bi bil g. dr. Prelog imel plačati „für die Uebersetzung eines Urtheiles in die slovenische Sprache“ 2 gld. 10 kr. kazni, uničila za vselej in vsigdar. Ravno pravosti toraj sicer ni za vsakemu grmom najti, pa kdor jo zna iskati in jo doživi, najde jo vendar le véasi s kakovim rekurzom.

Dunajska borza od 29. julija.

5% metalike 58 fl. 90 kr.	Kreditne akcije 215 fl. 10 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 59 fl. —	London 118 fl. 65 kr.
5% narod. posojilo 63 fl. 15 kr.	Srebro 111 fl. 35 kr.
1860 drž. posojilo 86 fl. 80 kr.	Cekini 5 fl. 42 kr.
Akcije narod. banke 787 fl. — kr.	